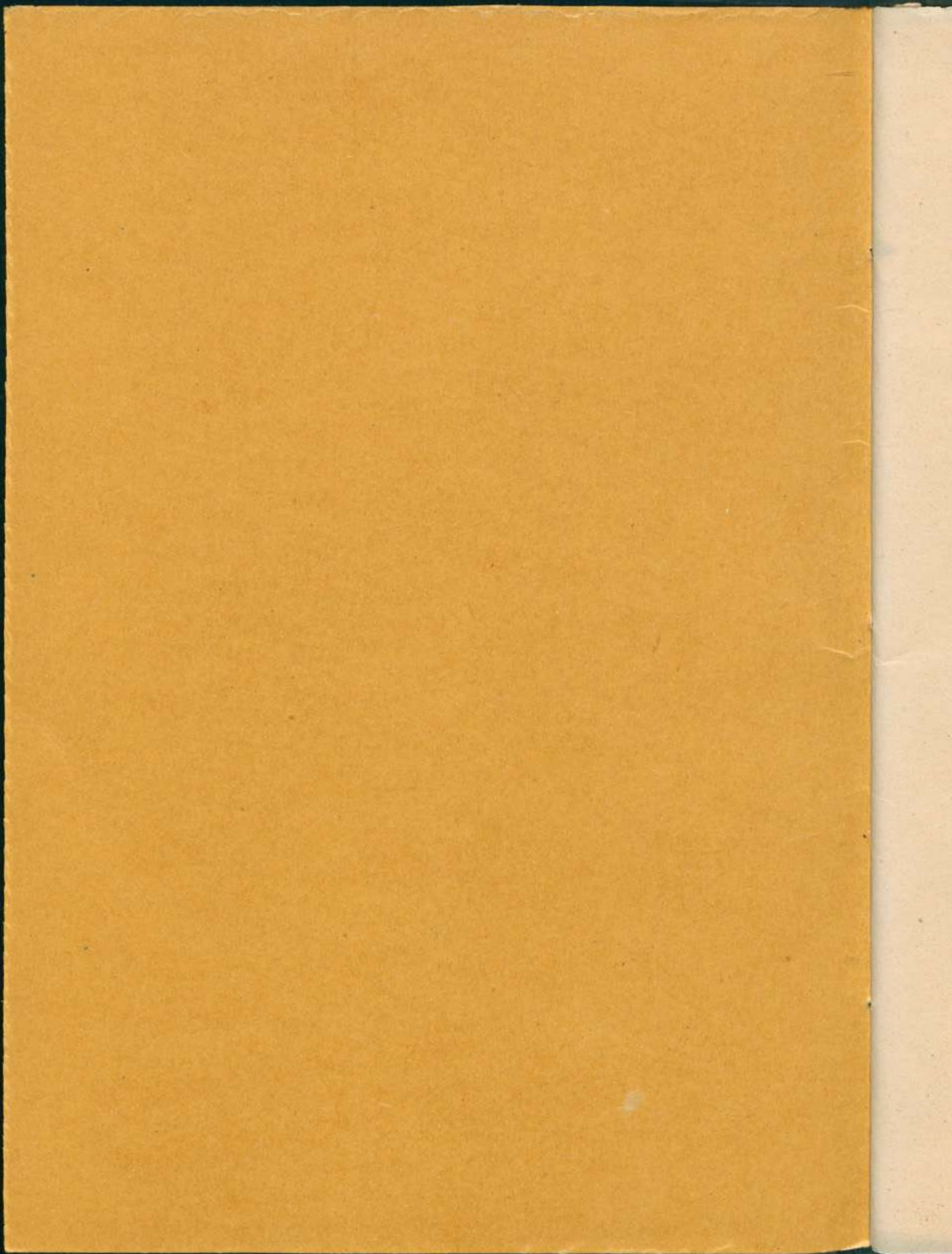

Ine. 31-8me

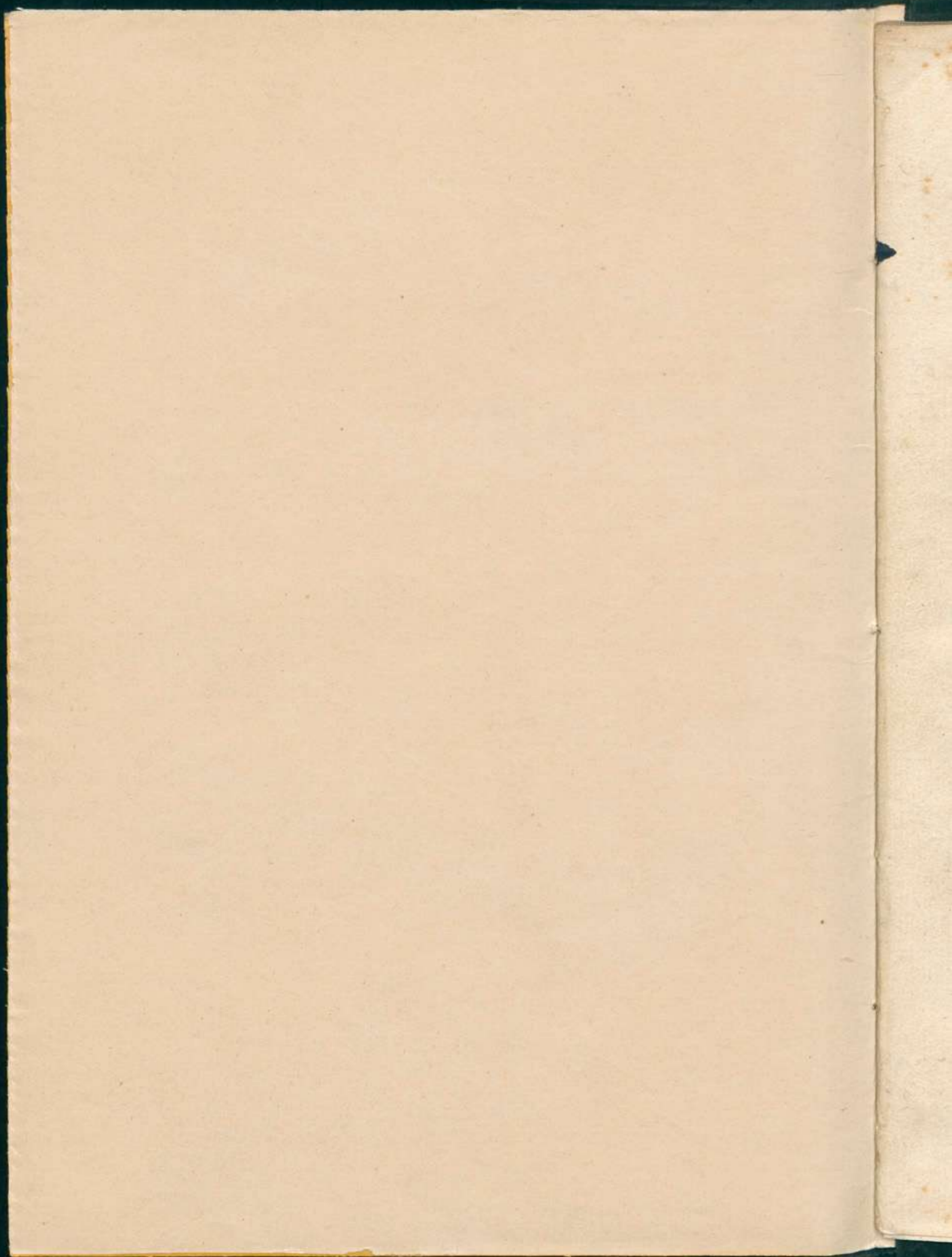

Faint header text, likely a title or address, written in a historical script.

Main body of faint text, possibly a letter or document, written in a historical script.

Oratio dñi Jo. Ant. Capani epi Aprut. in cōuentu Ratispon.
ad exhortādos p̄ncipes Germanoz & Turcos: & de laudib⁹ eo
rū Legato existē R̄mo dño Car. Seneñ. M. cccc. lxxi.

Que res cesar per tot iam annos frequētissimis Germa
nie conuentibus desiderabatur: vt aliquando presens
tu adesses: eam hoc tempore benignitate sumus tua et
clementia consecuci. Fecisti quod omnes te facturum: et pro
dignitate tua: & pro tuoz salute sperabamus: vt qui tuo subera
mus imperio: a n̄ro defensi imperatoze: atq; adiuti esse videremur.
Ita cū primū de cōuentu hoc: mox de tuo aduētū pronūci
atū est: quodā tu veluti flatu spei ac leticie Germaniaz Italiā
Pannonos Illirios: xp̄ianū deniq; orbē oēm recreasti. Nō solū
q̄ auctem allatura sit rebus deliberādis p̄ntia tua maximā: Ve
rūetiaz q̄ sic oēs arbitrant̄ te ideo cōuentum hunc decreuisse:
vt venires: Ideo venisse vt defenderes tuos: & cadenti religio
ni labētiaz nomini atq; imperio christiano: manū dorsumq; ap
poneres. Quam rem voluisse te cesar: & annos iam multos ma
gnopere optasse nō ignoramus. Sed tēpora vidimus desiderio
tuo & occasione defuisse. Nunc vero instāte mari ac terra hoste
potentissimo: & late fines n̄ros incēdente: insurrexisse visus es
non tam expectata occasione aliqua meliore q̄ olim fuerit: sed
necessitate graui: tuozq; misericordia cōpulsus. Nam quicūq;
xp̄iani sunt: tui sunt. Et quicquid iam deperit: tuo imperio de
perit. Ereristi igīt omniū mentes: ciuitates finitimas thurcis
confirmasti ad spem aliquā resistendi: xp̄ianos ceteros exēplo
tuo ad opez in cōmune ferendā excitasti. Nec quisq; est: aut ho
rum principū illustrissimoz qui adsunt: aut alius quispiā: ad
quē hodierni cōuentus noticia peruenerit: qui nō existimet se
dus aliquod prosperū ac felix: post tot fluctuosissimas tēpesta
tes xp̄ianis hodie illuxisse. Quibus pro rebus vndiq; tibi ha
bent̄ gratie: xp̄iani omnes vitā tibi diuturnitatemq; precant̄.
Et vt in hoc gloriosissimo p̄posito perseueres & perstes: orant
hoc Greci qui sunt reliqui: hoc Illirij qui quotidie verant̄. hoc

Dalmati finitimi thurcis: hoc tui qui nunc incendunt: hoc christiani omnes qui vires habent: caput hactenus non habuerunt: a te postulant. Qui omnes hac noua presentia tua et cetera illustrissimorum principum quos tu ad hunc locum conuocasti: subuentum iri calamitatibus suis sperant: et reprimi ac repelli ab ipsorum ceruicibus hostes posse. Aut: aut utcumque euentum sit: haberi per te aliquam hoc in loco de suis miserijs rationem sese consolantur: et nec omnino destitutos se putant quod vnus sit locus in orbe terrarum in quo de eorum salute cogitent. Paulo pontifici maximo congratulamur rem feceris: quantum addideris spei: facile licet intelligere. Qui cum perpetuo pontificatu cogitationes suas omnes ad id vnum peruerterit: ut contra manum christi anorum incendio subueniret. Atque ea de causa pacem Italie: societatem regum: concordiam principum Europe omni studio diligentiaque quesierit. Insteterit literis: nuncijs: legatisque contenderit: non sumptibus grauissimis: non laboribus suis suorumque pepercerit. Et primo biennio uero somnum prope dicam sibi indulserit: non cibum: non quietem: illud versabat animo atque expektebat: ut paci Italie nunquam sua dicam pertinacis diligentia confectae: Germanie etiam concordia iungeretur. Quod hosti potentissimo altera sine altera par esse non poterat. utraque simul facillime poterat. Que res cum parte curatum iri videatur: quanta sit spe leticiaque affectus: ipse potest existimare. Ita cum primum ab eo legatum ad conuentum hunc postulasti: non hominis illa tua postulatio ei visa est: sed vox dei saluatoris: et proclamatio quedam celestis existimata. Erexit subito vultum: supplicationes omnium ordinum decreuit: per urbem totam secutus populum pedibus: ubi ad templum Minerne peruenit. Uidit roma: viderunt omnium oculi constratum ad aram Saluatoris: et miseratione eorum qui periissent: et metu eorum qui essent periculo premi: et ut consilia tua bene prospereque succederent: diu inter precandum suspirandumque magnam vim profudisse lacrimarum. Et ut tua eadem consilia modis omnibus iuuarentur exemplo: nulla interposita mora misit tibi eum legatum quem vides: quem ut nihil de eius eximijis virtutibus dicam: et sciebat maiestati tue esse carissimum: et ardore quodam gentili ac familiari per vestigia auunculi

2

li sui Pij secundi iturum ad hanc expeditionē non dubitabat.
Dabes igitur Legatū & tuū & educatum in Germania tecum:
qui cum ceteris in rebus moderatissimū se prebeat: in hac vna
consultatione bellī tam necessarij acerrimū se exhibuerit Ro-
me in collegio patrū semper: & nunc pace ac venia tua dixerim
paratus sit & te & alios omnes vigilijs: laboribus: periculis ad-
equare: vt legatum se prestat prime sedis: & ex eo esse auunculo
pontifice ostendat. Qui nō modo huic expeditioni incipiente
apposuerit curam sed etiam in iam cepta vitam deposuerit. Jā
tuarū partium erit eius opera sic vti: vt omnes possint intelli-
gere Fredericū cesarem (imperatorem xpianorū) nihil quod ad
christianorū defensionē pertineat: neq; consilio: neq; opera: ne-
q; dictis: neq; factis pretermisisse. Et quā spem hodie xpianis
poxerit: eam quantis maximis potest viribus: impedio labori-
bus: periculis velle exhibere. ¶ Due res in periculo agunt: re-
ligio atq; imperiū. quarū altera precipua tua est: altera cōis ti-
bi cum nobis omnibus. Et perire imperium sine religione vix
potest: religio sine imperio nullo modo potest. Tum res Ce-
sar ad hunc diem ita tulit. vt nusq; sublata sit religio xpiana:
nisi vbi prius xpianū imperiū amiserimus. Vno psilio atq; ope-
ra tuebimur vtrūq;: vna iactura vtrūq; amittem? Nec sine his
aut tibi aut nobis retinenda vita est: sed moriendū prius om-
nibus: quā vt aut tuo potiatur imperio thurcus: aut nos no-
stram & maiorū nostrorum sanctissimā ac verissimā religionē
exuamus. Nec ego opem a te aliquam cesar xpiane religioni de-
poscerem: si rationibus argumentisq; premeremur. Muniti su-
mus his diebus abunde: nec quicq; aut oculi vident tam cla-
rum: aut audiunt aures tam certum: aut tam manibus tangi:
tractariq; potest: quā religionis nostre sanctitas: veritas: certi-
tudo: sed armis impetimur: armis impugnamur. Uetant thur-
ci disceptari de superstitione Nabumetica: quia quid asserere
possint minime habent: et ferrum querere de religione audien-
tibus: mortemq; proponunt: armis damnatas ipsorum opini-
ones cōmunierunt: quia neq; rationibus cōmunire: neq; ora-

culis: neq; tabulis: neq; testimonijs potuerūt. Et intelligūt tā
tas impuritates atq; flagitia: in quibus miseri veluti legis soz
de quadā decepti volutant: nihil habere nō nephariū: impiū:
seceleratū: et quod nō modo cōfutari possit facile: sed etiam iu-
re debeat reprobari secta impudica atq; imunda: et in qua nul-
lum sit peccatū aliud q̄ nō peccare: et que oīa libidinis et flagi-
cij gratia nō permittat modo sed precipit: et que ab adultero cō-
ficta est: in stupris adulterijsq; versatur. Adulterū enim fuisse
Mahometē: et Chadelingā suam propinquā cōstuprassē: ab ea
q; heredē institutū: et cuz infinitis prope feminis misceri solitū
idq; se facere posse gloziantē: que littere que historie nō tradūt
Dic nobis preponit cui credamus: quē veneremur: cui virgines
cōmittamus nostras: cuius aucte promiscue cum propinquis:
cum seīs: cū maribus cōspurcemur: cui nō modo si cōtradicas:
aut paulo plus aduersare. Sed etiā si queras non de se mone-
at: nō te probet: sed ferro statim aduriat: adeo nihil aliud vult
scire suos q̄ ultra cecos esse. Quid in nostra religione tam et si
errore intelligo meum: qui ausim hominē cōtaminatissimū ac
sceleratissimū cū vero deo: cū nō modo imaculato ipso: sed im-
maculate etiā virginis filio cōparare: et quē Mahometes ipse
e celo venisse: et e virgine natū esse nō negat: sed cōferamus te-
nebras luci: mendaciū veritati. Sit hoc primū quo instem: ne-
minē vnq; credidisse Mahometi: nisi coactū armis. Reminez a
xpī fide: nisi armis coactū defecisse. Et cum ille ferro: vt hoīes
sibi assentirent cōpelleret: Xpo neq; per ferrū: neq; per mortes
varias quo minus assentirent: cōhibere potuisse. Deīde vetat
Mahometes disputari de suis psagys: phibetq; suos ab inqui-
sitione dei: a studijs phie et rerū oīm que in veri cognitiōe ver-
sent. Atq; ita vanis dūtatur fabulis et deliramentis obcecauit:
quos intueri lucē phibuerat. At xps dū vix annū nactus duo-
decimū: disputauit in tēplo cū phariseis de misterijs et lege. tū
et docuit ipse discipulos in terris: et spūm scī e celo misit qui do-
ceret: et sciaz oīm splēdore illuminauit. Accedūt pphete: quoz
lingue non ipsoz sed dei semp est habita. Hi cū de Mahomete

ne vnū quidē fecerint verbū xp̄i cōceptū: natalē: vitā: mortē: re-
ditū ad vitā: descēsum ad inferos: ascensum ad celos: infusiōz
paciliti: 7 deniq; facta dictaq; ei? exp̄sserunt. Tū Sibille quoq;
cū Nabumetē ne somniauerit quidē: vētur e celo Jesū: ortūq;
de Mgine habituz p̄cinerūt: nomēq; etiā ipsius lr̄is exp̄sserunt
Et Herodes vix dū natū xp̄m: natū regez intellexit. Qua de cā
infantes iudee oēs: inter quos 7 filiū suū iussit occidi: vt cōstet
Octaviū augustū dicere solitū. Malle se herodis porcū esse q̄
filiū. Qz porco quo iudei abstinent p̄ceret: filio herodes nō pe-
percit. Et Augustū idem qd̄ Herodes in Siria de pueris ad bi-
matū iugulatis: nisi obstetisset senatus: Rome quoq; facere vo-
luisse. Qd̄ pdigisset in vulgū per eos ipsos dies deū natū esse
nature. Et paulo post: regē orbis terraz a iudea aduentare: qd̄
ceci quidā Vespasiano attribuerūt: qui postea bellum in Siria
gessit. Hec oīa sole ipso clariora: 7 ne quid dubites: nō in xp̄ia-
noz notata scriptis: sed in hoīm illius tp̄is 7 qui xp̄iani nō fu-
erūt libris inuenta sunt. Sed quid: Si hec nō adessent quā ob-
secro mentē nō mouerent tot miracula sctōz: eruscitados mor-
tuos: tranata maria: hoīes imperitos: agrestes: piscatores:
vno momento 7 puncto tp̄is oēs scias: oīm nationū līnguas p-
didicisse. Et repente: alios in Indiā: alios in Persidē: alios in
Armeniā: alios in Italiā diuersasq; natiōes p̄fectos: vbiq; ser-
mone cuiq; accōmodato predicādo nō vi sed rōe: nō armis sed
miraculis: nō magis 7 fabulis sed misterijs 7 p̄ceptis: non infe-
rendo alteri mortē sed vltro ac sponte accipiendo: ciuitates: re-
gna: prouincias quertisse. Quā inquā mentē nō mouebūt tot
hoīm milia: qui vt xp̄iani fierent: 7 Jesum verū deū veri dei fi-
liū testarent: in cruciatus 7 mortes: principes: priuati: iuuenes
senes: mares: se iē: nupte: virgines cōcurrerūt: coronāq; marti-
rij sanguine tormentisq; poposcerūt. Sed fac aliquid adhuc es-
se querendū iure exploratissimū: 7 solis lucē illustrandā: an ip̄a
religiōis nr̄e scitas honestasq; sūma. 7 si nulla suppeteret argu-
mēta: nō oīb? recipiēda atq; āplectāda eē viderent. Quid p̄ci-
pit: quid suadet tibi lex xp̄i: nisi oīa plena caritatis: pudicicie:

diuinitatis. Equidē scio fuisse gentiū diuersarū & plures sectas
qz natura insitū est oībus: vt celū aspicientes aliquē esse facto-
rem & moderatozē rerū tantarū & taz pulcherrimarū existimem?
eūqz quantū capere humana mens pōt admiremur: colam?: ve-
neremur: & qui quātusqz sit intelligere & placere cupiam?. Qua
in re necesse fuit decipi multos: dū plus mente assequi q̄ ocu-
lis cernerēt se posse putauerūt. Sed nulla vnq̄ facies religiōis
turpior & sceleratior q̄ mahumetis. Nulla honestior & sanctior
q̄ xp̄i. Coluerūt Monadū quidā nō procul a Tanai flumīe ar-
borū truncos: & vt queqz esset vetustissima: ita plurimū hīe diuī-
nitatis arbitrabant: qd̄ dei esset quē longissime viuere. Colue-
runt Egyptij bouē Felē Cocodrillū: quos qui paulo violentius
attigisset capitis supplicio dānabat: qd̄ quedā ab ijs beneficia
psequerent. Coluerūt Thebanī aquilā: q̄ altissime volās quā-
dam hīe cū deo vicinītatē: atqz ideo venerandā esse a mortali-
bus opinabant. Coluerūt Scitbe ouem: q̄ animantiū oīm esse
homini cōmodissima ac mīme noxia putaret. Coluerūt Sardi
q̄ fuerūt in Asia etiā Simias: q̄ magnā hīe cū hoīe similitudinē &
lineamētis corpīs & industria ingenij viderent. Coluerūt Si-
minthei in Pbrigia mures: q̄ domi e terra nati comites nocti-
um ac diez nr̄i in delicijs nostris alerent: & per domos ac tem-
pla veluti et hoīm & deoz ministri versarent. Coluerūt Perse
aquā atqz ignem: q̄ his duab' rebus oīa viuerent: crescerent:
augerent: ita si quis aut minxisset iū flumen aut in ignē cōspu-
isset capitale habebat. Coluerūt prisci Romani singulos animi
affectus: quoz (vt taceā ceteros) Scipio ille p̄clarissim' ingre-
sus Affricā pauori atqz audacie sacrificauit. Que quidē stulti-
tie & vanitatis plena sunt oīa. Uex q̄ Mahumetes pfingit sunt
multo vaniora multoqz absurdiora. Aā & inter scorta & flagitia
beatū se iubet existimari: & per supra celū p̄mittit: & asinū sibi
datū ait prec̄ptozē & ducē: qui eū celeritate incredibili deuebe-
ret in celū. Recte tibi Mahumetes dix̄ datus est vīnus: que ni-
hil aliud q̄ que asino cōueniāt p̄cipisti: veluti deo illi elespōti-
aco: cui veteres asinū cōsecrauerūt. Nec est aliud Mahumetes

4

¶ Priapus: cui veterū stulticia sacer est asinus. nec aliud Mahometis sacra quā lustra quā floralia quā Priapalia. Sed fuerit hec vanitas. Feramus equo aīo stulticiā eius qui hec precipit: et sortez eorū qui cōpulā sunt armis vt crederēt miseremur. Quid quod impietate et seuitia Mahometes oīm ecēpla superauit. Mactabant Rhodij hoīez: cū essent deorū aut demonū potius mentez placaturi: Salamini hoīez ad Diomedis sacra viuū concremabant. Cobi Dionisio Lacedemonij Marti hoīez et ipsi viuū lacerabāt. Phenices amicissimos aduersa tēpestare aut pestilentia interficiebant. Laodicenses virginē Palladi. Curetes puez neptuno iugulabāt. Greci maris tēpestatē sedaturi: regiā prolem imolabant: vt effigemā Agamenonis filiā apud Aulidē imola uerūt. Abderite eū qui esset oīm pessimus iudicat⁹ quot annis ad templa lapidabāt. Pellei in Tracia. Aricini in latio Diane peregrinos mactabāt. Oīa hec plena impietatis. Et prodigia potius imania atque efferata quā sacra sunt existimāda. Sed tñ in sacris hec faciebāt. errabāt exemplo maiorū: religionis specie decipiebant. Et Mahometes hostis humanitat⁹ inimic⁹: sanguinis oīm machinator: scelez nō sacroz excogitator hoīez ita iubet occidi: vt nec frater parcat fratri imperij causa: et vitā ei eripi iubeat: quē natura tibi similē imo alterū te: sanguinē patris tui: matris tue imaginē precreauit. Et quicūque bello hoīem occiderit ei celū Mahometes atque eternitatē polliceat. Gloriosissime Iesu quā mitis est lex tua quā benigna quā sancta. Nō solū occidendos fratres vetas: sed inimicos etiā precipis diligendos. Nec sanguinē postulas hoīs qui hoīs saluandi gratia totus es effusus in sanguinē. Nec ē aliud religio xpiana quā pietas quā veritas: multis seculis prius prenūciata quā facta. prius mōstrata quā visa. Nam venturū xpm Sibille pphete oracula predixerunt. venientē celi stellis. stelle magis. magi Herodi. miracula hominibus. angeli pastoribus monstrauerūt. Postquā venisset. ceci visus. muti eloquiū. surdi auditū. mortui vitā recuperauerūt. In fidem xpi. in ritus et ceremonias xpianas. regna. nationes. provincie cōcesserunt. Ceciderunt templa veterū deorū. aut demo

nū potius simulachra conuerūt. siluerūt responsa aruspiciū. phitonū p̄sagia euauerūt. Quippe Adriani cesaris tpe qui p̄mus
vetuit affligi xp̄ianos. siluisse orbis terrarū celebrata oracula ⁊
vates. qui presidebāt ea de causa. oēs capitis supplicio affecti
referunt. qm̄ adueniēte deo cessare demonia oportebat. ⁊ fuge
re tenebras mendaciorū. vbi dur esset exortus clarissime verita
tis. Tū demū Constantinus ⁊ ante eū Philippus cesarū primi
xp̄o initiati nomē xp̄ianū salutis clipeū receperūt. Galloꝝ regū
primus Clodoueus vltiorū Britannoꝝ Cartonibert⁹. Normā
doꝝ Robertus. Pannonioꝝ Stephanus. Usigothoꝝ in Hispania
Richardus. Longobardoꝝ Agiulphus. Oēs hī reges cum
fuerūt regna quoq; secū et prouincias cōtraxerūt. seq; oēs sub
xp̄i tutela receperūt. Tū precipue maiores v̄ri qui multos in fī
de xp̄i antecesserūt. templa hec magnifica ⁊ veluti regna q̄dam
sic edificarūt. edificata locupletarūt. vt quāto ip̄i ceteros obser
uātia religionis anteirent. tanto cultu quoq; temploꝝ ⁊ orna
tu atq; opibus superarint. Et quo maior esset futura de hīs su
is posteris cura magna ex parte nō nisi principū liberos p̄esse
voluerint. vt esset religio cū imperio imperiū cū religione con
iunctum. Et cum res exigeret alterum alteri ferret auxiliū.
Nec nullū est paulo celebrius templū in Germania in quo nō
aut maiores v̄ri presuerūt. aut nunc fratres ⁊ p̄pinqui presint
aut paulo post (si per hostē liceat) posterū v̄ri sint p̄futuri. Quo
circa par est. vt a quib⁹ imperiū accepistis ⁊ vitā. ab ijs heredi
taria quadā cōditione ⁊ religionis curā accipiatis. Pro q̄ Hē
rici Ottones Frederici aliq; maiores v̄ri tot bella in Europa
atq; in Asia susceperūt. Et q̄ verissimā ⁊ sanctissimā esse vide
tis. ⁊ p̄res vestri reliquerūt vobis. sanguiniq; v̄ro cōmēdatas
esse voluerūt. Eam nunc labantē ⁊ iam nisi statim accurrat col
lapsam tueamini. Neq; templa maiores v̄ri ad cultuz dei. ad or
namentū Germaniē. ad presidiiū posteritatis erexerunt. ea aut
spoliata ac deiecta diruant ab impio hoste. Aut qd̄ magis ne
fandū esset in spurciciē mahumetis ⁊ libidinis prophanent.
¶ Altera est iactura imperij rex oīm q̄ in terris sunt maxime ⁊

5

que nō modo ad dignitatē pertinet vite: sed etiā ad vitā ip̄am
vt raro imperiū sine vita deponit: nisi q̄ deponi vita sepe cum
gloria p̄t: vt qui pro deo: pro dignitate: pro patria deposuerūt
imperiū nunq̄ sine dedecore atq̄ infamia p̄t. Etenī tradituz
est Germanos p̄cipuos mortaliū oīm trahi cupiditate laudis
et glorie. Pro qua maiores vr̄i obijcere vitā periculis: et relicta
patria querere externa regna: imperiaq̄ remotissima nō dubi-
tauerūt. Fecerūt id qd̄ nobilitas tanta postulabat: q̄ enī nobili-
tas aut q̄ poti⁹ vita sine gl̄ia est. a gloria enī orta ē atq̄ aucta
nobilitas. nulla re alia p̄t p̄tineri et cōseruari q̄ gloria. Sed q̄
gloria inter mortales maior q̄ imperij et fame: pro quib⁹ rebus
nobilissimi quicq̄ oēs subire labores et pericula et mortes nō re-
cusauerūt. Breuissimū est spaciū qd̄ possumus viuere: longissi-
mū qd̄ noīari. Et tm̄ quis assequi videt̄ etatis: quantū est eius
ap̄d posteros fama duratura. Nec quisq̄ diu vixit nisi q̄ cū dis-
cessit e vita: diu inter eos qui in vita remanēt noīet̄. Ergo ma-
iores vr̄i qui ob partū virtute sua splendorē adhuc sunt in luce
et noīant̄: cū intelligerēt patriā sibi amplissimā ac potētissimā
esse: et oīa magnitudine situs ac nature illustrarentur: veluti se-
dē quandā natā ad imperiū maximis semper ac pulcherrimis
expeditōibus exposuerūt. Nam de latitudine Germanie nil at-
tinet dicere: dū nōnulli veterū scriptorū dubitauerūt: an finē ali-
quē septētrionē versus Germania habuerit. Adeo lata atq̄ im-
mensa: vt aut nō inuētus fuerit illi⁹ exitus: aut pro magnitudi-
ne inueniri posse hoīes desperauerint. Sic illi domi cōcordes:
foris strēnuī et acquisiere imperiū: et tantā illustriū viroz multi-
tudinē pepererūt: ut p̄ reliquū orbē veluti colonijs nobilitatis
vsq̄quaq̄ deductis familias nobilissimas et regias ppagaue-
rint. Nec vlla sit familia in Gallijs: ne regia quidē: nulla ī His-
pania aut in Italia paulo illustrior. Que si antiquitatē repetat
suā: non statim e Germania esse se p̄dicet: et veluti e seminario
quodā vere nobilitatis est vobis venisse glorient̄. Nā quis ob-
secro familiā Galloz regū tā celebrē tam laudatā p̄tulit: Ger-
mania Pipino germano auctore. Quis hispanie domū tam in

signē que nunc regnū obtinet: et prope ad Libiā vsq; protēdit.
Germania Ricardo vsigotho germano auctore. Quis tot no-
bilissimas familias per vniuersas Italiā tanq; excussio gremio
nobilitatis fudit: sparfit: seminauit Germania Henrico germa-
no auctore: qui Ordelaphos Caranos Malatestas Masfredos
Galassos Feretranos Vicecomites Gonzagas: aliosq; innume-
rables et instituit nobiles et locupletauit: vt vere dici possit fon-
tem nobilitatis viuū et perennē fuisse Germaniā: aut mare po-
tius qd oēs puincias Europe suo splendore veluti estu quodā
nobilitatis inundauit: dum in Galliā: in Hispaniā: in Italiā:
nationesq; alias ppagauit imperiū. Et cum due fuerint puin-
cie victrices orbis terrarū: qua virtute partū tenuere imperium
Italia atq; Germania. Germania sic illā adequauit: vt aliquā-
do qd vno dicā verbo subiugarit Italiā. Itaq; maiorū vestrorū
virtute: gloria: rebus gestis: nō modo precipuā adepti nobilita-
tē: sed imperiū etiā latissimū assecuti: sexcētis. xl. annis potiti-
rerū Germani estis. Imperiū nescio quo malo fato nostro trās-
latū ad Grecos: ereptūq; Italie in Germaniā deuocastis: et cū
Italia sola post sublatā rēpubli. vir. ccc. lxx. annis integrū obti-
nuisset. Id vos duplo fere diuturnū retinet. Cūq; Italia Tra-
ianū Adrianū Theodosiū Hispanos Aurelianū danū Philip-
pū arabē Severū afrū Maximianū tracē Diocletianū dalmatē
Iouinianū Valentinianū Probū Deciū Pānonios pertulerit.
Vos magnitudine animi iuncti atq; excelsi: neminē externum:
neminē nō Germanū ptulistis. pmāsistq; vobis integrū ad hūc
diē: nullis externis ereptū armis et ita permansit: vt nullos hic
aspiciā pncipes: quorū in familia nō aliqñ et cesares et imperium
nō habuerim. Perfusaq; fuit maiestas hec via imperij per illu-
strissimā quāq; germanici sanguis stirpē: nō vni alicui attri-
buita vt cōe sit oibus qd oim maiores habuerunt: et vos oēs hūc
aut potuistis aut poteritis. Quare nō est vt quisq; vīm nō pu-
tet ad se pertinere hanc defensionē dignitatis: et alter alterum
intueamini: ac veluti nihil ad vos attinētes. Frederici aquilas
negligatis: vře sunt oim quas et maiores vī ptulerūt. et posterū

6

aliqui preferēt. et vos Frederico ut p̄ferat cōtulistis. Ut enim si
 gna militaria quāq̄ ab vno aut paucissimis ferunt. tñ pro cōi
 salute atq̄ gl̄ia ab vniuerso defendūt exercitu. Sic et maiestas
 hec v̄ra imperij quā vnus obtinet delatā a vobis cōmuni oim
 presidio et viribus est p̄tegenda. Nec ea delecta atq̄ attrita ex
 tincta turpiter germanica gloria. et demortuo in vobis splēdo
 re maiorū et fortunis et impio et vita spoliemini. Quod si tñ est stu
 dium in inquirendo imperio ut inter arma furorēq̄ bellicuz in
 ter media tela mortēq̄ decurratur. Quanto maior debet esse
 diligentia in retinendo. q̄ turpe erit vobis admittere thurcū
 ad Germanicū imperium. qui ne christianos quidem externos
 ad societatez Germanici imperij recepistis. Agite cogitate hec
 Germani p̄cipes. sequimini vestigia maiorū vestrorū. qui sem
 per aliena querere imperia nunq̄ sua amittere consueuerunt.
 Veniat vobis in mentē quotiens externi reges et peregrina ar
 ma Germaniā inuasere. q̄ fortiter eos depulerūt maiores ve
 stri. quibus animis. qua concordia atq̄ consensu finem liber
 tatēq̄ defenderunt. Et quod illi factitarūt. ne quis vnq̄ felicē
 ter se armis Germaniā aggressum gloriaret. Vos quoq̄ quoz
 si adsit cōcordia. nihilo minores sunt hodie vires. idē faciatis.
 An nō audistis vnq̄. nō legistis et perterritū diui Julij exerci
 tū Germanoz aspectu. et Galliam ab eo non tam Romanis ar
 mis. quā equitatu Germanico superatam. An et Octauij au
 gusti fortissimas quondam legiones contra vos missas apud
 Caristos a maioribus vestris cōcorditer arma cupientibus ad
 internitionem esse deletas. et que reliquū orbem ad ortum vsq̄
 solis perdomuerant. vni concordia Germanoz exercitui pa
 res esse non potuisse. An et Tyberij qui successit Augusto ag
 gressum armis Vindelicos insurgēibus vestris. concordia au
 xilio breui discedere e Germania esse coactum. An et Vespasia
 nū summū postea imperatorē a Claudio cesare cōtra progeni
 tores v̄ros missum duab⁹ et xxx. cōmissis pugnis qui postea to
 tum subegit orbem. vincere Germaniā nequiuisse. An Antoni
 um Aurelijū et Alexandrū cesares et postulasse a vobis auxiliū

aduersus captas: et coactos esse praesidia copiasque omnes ex Hibernia
oppidisque concordis Germanie deducere: et nationem Germanicam
equis conditiombus in amicitiam societatemque recipere: an et impera
tores alios expeditionem Germanicam veluti insuperabilem humanis
viribus reformidasse. Nam Traiano qui ad Coloniam Agrippinam
suscepit imperium: non vi aut armis coacti: sed mansuetudine et
liberalitate atque iusticia inaudita et incredibili paruistis. Sed ce
sares dumtaxat commemoravi. Quid reges gentium externarum: An et
illud quoque non legistis: non audistis: magnam Alexandrum cum dor
muisset Illirios Triballos Boeciam Traciam Spartanos Thessalos
Achaiam Peloponnesum omnem: cum Ioniam Lyciam Ciliciam
Capadociam Cariam Paslagoniam: cum maiorem minoremque Armeniam
Siriā Egiptios Parthigeneses: cum Persas Tauros Hircanos
Medos Sagas Indos: cum tot populos: regna imperia subegisset:
et resistere homines: exercitus: arma: orbis denique terrarum quam est
vbiq; non posset. Deterritum aspectu ac fama Germanie ad Danu
bii ripam substitisse. Ita qui omnia orientem versus cursu et felicitate
victoriarum: veluti tempestas quedam belli decolcauerat. Una Ger
mania: Germania inquam terrarum vna eius quoque vim repressit:
conpescuit impetum: audaciam retardauit. Sic Darius Hydaspis fi
lius: sic Cyribus potentissimi Asiae reges quibus formidandi Germani
essent facile ostenderunt: qui traiecto Danubio: eos non ausi sunt
attingere: Scythas bello superarunt. At multo audacior: Lisimachus
et ipse rex maximus: cum ingenti coacto exercitu Danubium tra
iecisset: a Romechete rege non modo victus sed etiam captus est.
Infinitem esset nec suppeteret dies: si victorias Germanorum: si
clades eorum velle commemorare: qui aliquando armis Germaniam peti
erunt: ut natum sit inter finitimos proverbium male: Qui velit pug
nare cum Germanis pugnet. Et bello pontico cum derites seta Ne
optolomum Carium ad singularem pugnam puocasset: quod insimulasse
eum de fuga diceret: diffidens cause Neoptolomus Derite inquit:
Si perire tibi ferro est: a non seta es: prope Germaniam habes: adeo
pereundum omnibus existimabant quicumque ausi essent cum Germanis
qui omnium inuictissimi haberent prelio velle contendere: ut non te

7

mere imperatores Romani veteres illud certatim oēs enixiſſi
meq; cōtenderint. vt quēadmodū Scipio a deuicta Africa Af/
fricanus est dictus: et alter ab Asia Asiaticus: ita ipsi ppter splē
dorē prouincie Germanici cognominarent. Constatq; et Lybe
rium cesarē natum sibi filiū: ea ipsa de causa quā dixi: hoc ē cu/
piditate eximie glorie appellasse Germanicū. et Domicianus ac
Nerua cesares titulis ceteris quos Senatus detulerat repudi/
atis: solum Germanicū recepisse. In quo vno plus ornamenti
esse q̄ in ceteris vniuersis positū arbitrarent. Et cum ceteraz
nationū hoīes aut pro pedagogis: aut coquis: aut histrionib;
haberēt: solos Germanos post primū cesarē diurnis nocturnis
q; excubijs corporū custodes esse voluerūt: q̄ eos natura ad ro/
bur: ad arma: ad fidem genuisset. Sed quid viros tātope mira
mur: pdituz est memorie seias quoq; germanas sumptū aliqñ
pro patria armis: ex integro viroz pugnas instaurasse. Et nullaz
aliā dotē asferre p̄suisse in maritorū domos q̄ frenatū equū et
scutū et frameā: qd̄ genū teli apud vos p̄mū inuentū est. vt etiā
maiores mīozesq; bōbarde: que nō mō rumpi vrbū muros: sed
celū etiā quati posse docuerūt: vt nō solū bellatores semp fuisse
acerrimi: s; instrumētōz quoq; bellicoz inuētōres subtilissimi
videamini. Veniebāt ergo seie ad arma parate viros adiutūre
et ad eadē studia bellica plem auspicabant: vt q̄ alij iā grādes
pdiscūt. Maiores vri a primis in cunabulis: atq; a natura ipsa
prius inītiati atq; addicti armis q̄ geniti: ne dū nati esse vide
rent. Tuz neq; tēpla ingredi: neq; forū adire: neq; de publicis
aut p̄uatis reb; quicq; agere vri maiores nisi armati cōsueue/
rūt. armati rē diuinā: armati p̄phanā: armati vrbānā: armati
domesticā faciebāt: veterū numinū Martē precipuū q̄ bellis p̄
esset coluere. Et inter peritos astroz cōstat vim atq; influxum
Martis: hoc ē appetitū quendā armoz: ardorēq; bellādī inesse
Germanis. Armaturas atq; equos ita expolijstis semp: vt cete
ris in reb; a multis eq̄ti diligētia hoc vno studio et cura oēs an
teisse referamini. Et diu apud p̄iscos vios mos tenuit: vt non
alia noīa filiis imponerent q̄ equoz: vt quotiēs aut aspicerēt

filios aut ad se vocarēt simul equoz quoq; et memoria et cura ve-
niret in mētē. Nec solū his artib; ad arma atq; imperiū (quod ar-
mis parit) instruebant. sed natura quā ipsa ad rē militarē dis-
ciplināq; bellicā gignebant. Que et corpora vobis eximia atq; ex-
stātia. et vultus quāto pace letos tū bello terribiles. et oculos in
pugna minatiores atq; incēsos. et vocē ad pterrefaciendū pleni-
orē. et aīos ad rē paratos et laudis et gloriē et imperij cupidos de-
dit. Nec minus habitu corporis q̄ ipso corpe videmini rē milita-
rē p̄ferri. Aā et coma p̄fecta Lacedemonioꝝ more. qui oīum
fuere bellicosissimi. et ad pulchritudinē domi et terroꝝ belli. Ali-
ter vobis. et vestes nō p̄missē et cōplicate vt Italis. nō gibbose
et p̄late vt Gallis. nō flite et cadētes vt Grecis. nō late et reiecte
vt Armenis et Persis: nō nodose et obligate vt Indis adaptant
sed quales armature cōueniāt: breues: expeditē: cōpacte mēbrē
Nec mō artus singulos: sed ipsos p̄p̄e dicā neruos ac venas ex-
primentes: que oīa sunt bellica militaria castrensia. Ita cū celo
cū natura: cū arte: cū institutis veterū: cū studio ipsi suo: cum in-
genio quodā cōsensu ac cōcordia maiores v̄ri rem gesserint: et
defenderūt antea ab externis armis germaniā: et postea culmē
hoc imperij in maximū ac dignissimū pepererūt. Et splēdoꝝ il-
le Italicū imperij in Italia extinctus: in Germania adhuc elu-
cet. Elucebitq; semp: q̄diu maiorū secuti vestigia: quod illi vir-
tute: armis: cōcordia pepererūt: id vos virtute: armis: concor-
dia defendetis. Nam quid Germania faciet tota: cū exigua ali-
quādo Germanoꝝ portio: et incognite insule collecta ad Scan-
tiā manu breui oēm Europam et Africē atq; Asiē partes subiui-
gauerint. An vos vniuersi nunc nō modo poteritis quod olim
Gothi exigua pars vestrū potuerit. Aut erit minus in vniuerso
corpore q̄ vno in digito viriū. Et illi tam pauci eripere volue-
runt aliena imperia. Vos tam multi vestrū defendere nō vale-
bitis. Et plus olim feminis vestrīs animi fuerit q̄ nunc vobis
sit viris ad cōm libertatē defendendā. Et dubitabitis ipsi pu-
gnare cum Thurco: quoꝝ maiores scimus aliquādo contra ce-
li tempestates atq; inundationes sumpsisse arma. Et illi in ce-

8

lum ausi sint suscipere bellum: quod paulo plus aquarū infun-
dere vos in thurcum qui humanū sanguinē effundit: insurge-
re atq; armari nō audebitis. Inuicti inquam; inuicti Germani
estis. Si cōuenire in vnū est animo: vt semper fere vestri maio-
res cōuenerunt. Si deponetis intestinas simulctates: quas ne-
mo sapiens in cōmuni periculo non deponendas existimauit.
Jam vicimus concordibus vobis ⁊ arma cum consensu capien-
tibus: non homines: non exercitus: non regum: non thurcorū
potentia est extimescenda. Discordibus nulla spes est: quia nul-
le sunt corporū vires: vbi corpora corpora esse desierint. Et dire-
pra atq; auulsa membra nō modo robur amisere omne: sed spe-
ciem quoq; ipsam membroy: pulchritudinēq; perdidērunt.
Cū puer Cirrbi regis in Eufrate fluuio latissimo esset submer-
sus. Iratus rex deriuari flumen in tricentas circiter fossas: et
traici a pueris vsq; quo iussit. Ita qui collectus atq; integer la-
titudine ingenti formidabatur: in tot diuisus partes passim a
pueris etiam cōtemnebat. Nec vllum est robur tam firmū atq;
solidum quod diuisim nō debilitē: non cadat: non dissipetur.
Ignis in stipites segregatus extinguit. Domus in lapides di-
uisa corruet. Flauis in tabulis discissa demergit. Deniq; nihil
est quod non concordia constet: discordia cadat. Dicam fiden-
ter ⁊ dicam vera: in vna siquidem concordia Germanie sita est
xpianorū omniū salus. Concordiā vestram hoc tempore si quis
tollet: imperium Germanie tollet: religionem xpianā tollet: li-
bertatem cōmunē tollet: statum ⁊ vitam: ⁊ filiorū vestrorū san-
guinē omniū tollet. At q̄ equū est puenire inter se Germanos
qui sic nominamini: non quia Galis simillimi: vt quidam pu-
tauerunt. Quippe aliud robur: alia lingua: alia militia in vo-
bis est. Sed qm̄ permixti alijs cōiuncti vobis: p̄mertia externa
⁊ peregrina cōiugia aspernati. semper indigete Germanie hoc
in celo nati: non aliūde deducti: mores quos vestri maiores ab
inīcio habuere: ad vltimū retinetis. Quā ob rem cōuictus qui-
dam socialis atq; hospitalis ⁊ Germanus qui adhuc perdurat
in vobis: cōicatio mense dextre: per singulos dies: occurfusq;

porrectio. cōcentus ppli toti? In tēplis: vestiū per familias fili-
tudo: cōe omnibus nobilibus militandi studiū. filioꝝ per alie-
nas domos educatio. Nec paritas ppria vestra: nulli alteri na-
tioni cōmunis. Nec fraternitas: hec germanitas fecit: vt id qđ
esse cōsueuistis Germani diceremini. Quā igit̃ dignuz est cō-
uenire tam simillimos: tam sociales: ⁊ cōuenire in re adeo pul-
chra: glorioſa: necessaria. Vbi glorioſius atq; vtiliꝝ capere vni-
uerſi poteritis: q̃ vbi est pro hominibus: pro deo: pro corpore:
pro anima: pro bonis: pro vīta dimicandum. Aut si pereunduz
est nobis: qui nunq̃ concordibus vobis sumus perituri. Vbi li-
cebit glorioſius atq; honestius: quā pro tot ac tantis rebus in
acie perire. Quisquis hostē metuit: irritat ⁊ ad predaz inuitat
qui fugit. Nec quisq; tam tutus a bello est: q̃ qui est animo pre-
senti paratus ad bellum. Seseosis rex Egyptioꝝ: cuius mari-
me res bello geste memorant̃. cum reges ac duces multos dila-
tando imperio cepisset: quotquot prelio essent capti: statuas ijs
erigi virilem ⁊ robustā ac splendidaz. Qui vero metu aut igna-
uia se dedidissent: ijs muliebrē effeminatamq; iubebat. Quis
quis enim belli est futurus euentus: Pulcherrimū erit nobis:
aut instantes vincere. Aut si vincamur: vinci repugnātes. Bel-
li exitus fortune dādus persepe ē: illa ipsa q̃ bello adhibet̃ di-
micatio: semper est virtuti attribuenda. Et muliebris est et in-
dignus vīta quisquis: cum opus sit: sua nō ausit contendere et
dimicare pro vīta. Quā si p glia certari oportet paratissima ē ma-
teria certare pro imperio cū violentis: pro religione cum perfī-
dis: ⁊ nusq; maiora sunt proposita premia: q̃ vbi ⁊ vobis ac po-
steris vestris stabilietur imperium. Et non soluz homines. sed
deum quoq; gratie debitorem facietis. Et pro breui exiguoz
labore: triumphū illi maximū felicitatis eterne: infinitiq; pro-
mittuntur. Et omnis etas: omnis ora: omnis natio loquetur:
dicet: predicabit. Tum pulcherrimum est nobis ea facere: que
nunc fecisse est om̃ibus glorioſum: ⁊ quibus ceteri ad idē faciē-
dū excitent̃. Sin p necessitate pugnādū est: vtinā tāto nō esset
Nec est huiꝝ t̃pis calamitates ñoꝝ cōmemorare: que neq; a me

9
referri: neq; a vobis audiri possent sine lacrimis: et tot iam an-
nos nihil aliud audimus q̄ clades atq; excidia alia super alia
xp̄ianoz: quibus qui non tangat misericordia: euz oem exuisse
humanitate: et thurcū videri inter xp̄ianos habendū esse nō cē-
seamus: dū extrema negligimus: ventū ad infima est. Undiq;
sumus imuniti dum nō resistim⁹: tot populi: tot principes: tot
reges: tot regna delata sunt. Veneti qui .cc. iam annis arx xp̄ia-
na et propugnaculū nostrū fuere: qui et si terra pares esse nō po-
terāt q̄ multitudine vincebant. Mare tñ vacuū predonib⁹ in
orientē vsq; et liberū a classibus turcarū prestiterūt: Turcumq;
ipsum diu intra pontū ac traciā cōtinuerūt: nunc premunt at-
q; oppugnant. Amissa Euboea patefactus hosti aditus et mari
est. que insula olim ppter comoditatem receptaculū classis p-
fice dicebat. libere iam thurcus (vt nullū firmiter intulerit bel-
lum) et penetrat ad vos: terra et mari intuscū atq; adriaticū. hoc
est: in ipsa ppe Germanie Italiq; viscera penetrabit. Incendi-
um illud qd̄ hactenus dearsit in Grecia: cū iam aliunde nō ha-
beat materiā ardendi: ex Germania atq; Italia queret: Sed q̄
ret dixi: imo iam querit: iam instat: iam adurit oia. Cogita ce-
sar: cogitate principes: et iterū ac sepe cogitate vbi hostē habeat
mus q̄ prope et q̄ crudelē q̄ atrocē: quid parat: quid moliat q̄
nihil dormiat: nisi cū vt incōsultiores nos ipsi reddamur: dor-
mire se simulat: quāto pondere aggrediat res: quātis virib⁹ q̄
nihil prope tētauerit adhuc diē: qd̄ nra ignauia nō peruicerit.
Ad frontē iam habemus nō modo xp̄ianoz hostē: sed ois xp̄ia-
ni sanguinis exterminatorē. Reuoca in mentē cesar: cū et hoc su-
periori anno ad te vsq; penetratū est. Quantā egerit predam:
quot milia tuoz capta sunt: viri qui tibi parebāt. pueri qui des-
tinati erant Maximiliano tuo parere (vt mitissime dicā) Ser-
uiūt thurc: si modo aut in cunis nō sunt iugulati: aut nō sunt
mortui in supplicijs. aut in vinculis nō detinentur. Refer in-
quā mentē ad diē pxime incursionis: que obscuritas: que tene-
bre: carniole tue fuerūt: qui viroz: qui muliez viulatus: q̄ tre-
pidatio: que fuga: que latebre: qui deinde plantus: et eoz q̄ ca-

pti aut occisi sunt: et eorum qui superstites miseris filiis suis euasere: omnia cedibus: omnia cruore permaduere: non etati: non serui parsum est. Contra ius gentium: contra pacta humanitatis: contra legem nature: contra fedus hominum: contra conditiones bellorum. Senes occisi sunt: pueri ac senes: inauditum mortalibus malum. Non in seruitute sed in flagitia: in libidine: in crudelitate abrepti sunt: quos miseros et infelices adhuc putandum est traiectos esse in itinere. Et si per cathenas flectere collum liceat respicere ad patriam implorare te cesar: circumspectare undique: retro: a dextra: a sinistra. Si quid vis quod appareat auxilium miseris: si quis sit qui pro se arma susceperit: se tibi: se deo: se hominibus: se montibus cum videt se fluminibus cum traieciunt commendare miseris: quibus nec tu potes nec ceteri curant auxiliari. Videbunt miseris: videbunt conseruos: propinquos suos superioris anni predam catenati catenatos: desperati desperatos intuebuntur: lacryme intercurret lacrimis: singultus singultibus commiscebuntur: et videre se ad dolorem et luctum poterunt: ad solatium tangere et affare non poterunt. Sed de illis actum est: perierunt iam nobis. De his qui supersunt: si quo pacto saluari possint: imo possimus. Cogitandum est nobis quod si longo intervallo tamen tibi infert calamitatis: quid futurum censes cum tibi accesserit prime. Nec excursionibus minabitur a tracia: sed ab Illiris finitimis tuis tota mole belli iminebit. An remissiore futurum esse censes sequenti anno quam superiore quam hoc fuerit. Lupus quo plus rapit hoc fit efferatior. Et qui semel cupiditate imperandi imperii fines excessit sui: nunquam alieno potest esse contentus. Crede mihi non continebitur in triballorum montibus is qui nihil aliud quam Germaniam atque Italiam cupiscit. Qui nihil adeptum se putat: nisi et hac noua sede nostri imperii: et illa veteri labefactata cesarum ac pontificum nomine maiestatemque omnem et Germaniam Italiamque deleuerit. Nec est ut aut fidem speres ab infideli: aut misericordiam a crudelissimo: quas at tibi turpissimum esset expetere: et ille prestare nemini consuevit. Imperatorem Constantinopolitanum et Trapezuntinum: regem Bosphorum: et Sinopenses. Si requiras quos tamen media pace: duram te adhuc federe oppressit omnes: ne ossa quidem inuenta sunt

10

adeo cum crudelitate immanis est adiuncta perfidia: cum perfidia inaudita crudelitas: et cum nemini parcat atrocissimo tamen nobilissimum quemque persequitur. Nec avidius per gregarios sevit milites et imbellē multitudinē quam per illustriū principū capita illius rabies debachatur. Quorum cum ad hunc diem ceperit multos: conservavit nullū: hos secat medios: hos traiecit palo: hos omnia nova suppliciorum acerbitate discruciat. Ita generosissima illa Germanorum nobilitas: que parere alijs gratia et reverentia solet: thurco crudelitatis prebebit incitamentum. An servatur eum filios putatis vestros: qui olim strangulaverit fratrem suum infantem: filium patris sui. Qui inquam olim fratrem suum infantem fratris sui filium strangulaverit. An retentur vobiscum specie aliquam benevolentie: qui cum ipsa quoque natura humanitatem non teneat. et eo consilio faciat amicos: ut quos apertis viribus nequeat: occulta possit perfidia capere. horret animus: et celi avertant omen: verendum est. Sed quid verendum dixi videmus et tangimus. nisi hodierno conventu opera tua cesar et vram principes prius quam discessum hinc fuerit de consilio ope atque auxilio statuant. Idem vos quod Constantinopolitani: quod Trapezuntini: quod Bosphinenses: quod Sinopenses perpassi sunt. Et quo nobiliores estis: eo crudelius atque atrocius esse passuros. Nunc insurgendum est frustra paulo post insurrecturi: priusquam erumpat totus in nos illius impetus: resistendum est. Nam ubi eruperit veluti perfracto magni fluminis aggere: nulla mole: nullis obicibus poteritis continere: quae ruine et sanguinis eluvione omnia complent. Nec minus est periculis nostris celeritate quam viribus. Quicquid negligit: quicquid differit pro mora mors est. Veluti in egroto et valde affecto corpore: nisi accurras tunc frustra post tempus occurrit. Nunc Italia vigilantissimi pontificis opera: pacata est omnis ipse que ad hanc expeditionem pertineat: auxilia undique conrogat. Ferdinandus rex et auctor et consilio clarissimus magnis sepe conditionibus socius postulatus a thurco: non modo legationes illius reiecit omnes sed quod sapientissimum et consultissimum regem decuit: eum sibi inimicum declaravit. Interea omnia maritima: et portus: statione scilicet re

gni cōmuniuit oēs: et classē magnā cōfecturus. Triremes ali-
as super alias edificauit: et indies nō cessat edificare. Et his di-
ebus tres et xx. triremes: quatuorq; naues onerarias bello ma-
ritimo instructissimas in supplementū classis venete submitit.
Et superiore mense cū de cōuentu hoc Germanie intellexisset:
spe auxiliij v̄ri aggressus: bellū Valonā ep̄ri oppidū incendit.
Atq; ita de hoc bello sollicitus: vt qui intelligit periculū in ne-
gligētia maximū ac manifestissimū in susceptione nō belli: et se-
curitatē posteris suis et gloriā sibi amplissimā esse propositam:
Galeatius dux insubriū etate adolescens: animo et cōsilio mari-
mis: opibus vero quantis nulli regibus Europe maiores obti-
gerūt per vestigia parentū: quorū alter vir clarissimus et omnīū
etatū memoria dignissimus cōuentu Mantuano scimus quan-
tum p̄ntia et cōsilio iuuerit. Altera eodē tpe audita Ragusinozū
depopulationē Ezenonē Cremonēsem claruz centurionē: merce-
de sua conductū: subita manu in auxiliū misit: vt Ragusini ad-
huc faterent̄ illius clarissime et sanctissime fēie beneficio rē eo-
rum perstare. Nihil videt̄ p̄termisurus quo minus se ex ijs ge-
nitū et xp̄ianissimū principē exhibeat. Nec expectare aliud q̄ vt
ad ventū bellū suscipiat̄. Veneti sup̄iore iactura exercitū maḡ q̄
deterriti oēs se facturos conatus et mari et terra pollicent̄. Alij
principes et ciuitates Italie: et ipse quibus poterūt auxilijs ade-
runt. An igit̄ est vobis hec tāta occasio: tanta oportunitas quā-
ta nescio an vnq; aderit p̄termittenda. Utendū est pace Italie
dum habet̄. quia nihil vnq; fuit diu cōcoris qd̄ nō ex vni⁹ volū-
tate sed multoz arbitrio pependit. Et breuissima est occasio q̄
optima. Quod si nunc in tanta hostis n̄ri insolentia: in tāta neces-
sitate nostroz. in tanta oīm expectatiōe. in tanto apparatu Ita-
lie. nihil hoc in loco ad cōem salutē delibere. Actū est fundit⁹
perimus. nihil amplius refugij. et ne spei quidē est si hodie nō
est. Hunc diem oēs quidē: sed ij maxime qui a thurcis p̄munt̄
aut initiū salutis. aut vite terminū expectant. In hoc cōuentu
spem posuere afflictī n̄ri vltimā. Nolite per imortalē deū corp̄i-
anos n̄ros profligatos et miseros n̄ros. qui paulū hodie erexe.

11

re animos recidiuo lapsu ad postremā desperationē cōpellere.
Nolite Germaniā: nolite Italiā prodere: ne patiamini truculē
tissimū hostē innatantē sanguine xpiano: nro quoq; cruore ex/
satiare. Quod si vri vos nō tangat misericordia: moueant filij vro
resq; vre: qui cū capere ipsi arma per etatē et sexū nō possint vo/
bis se cōmendant atq; orant vt pro se capiatis. Qui si hic ades/
sent et pericula intelligerēt sua: attoniti atq; expauefacti confu/
gerēt et puoluerent ad pedes vros atq; ita dicerent: Accurrite
auxiliamini genitores: subuenite nobis genitores: adest qui vi/
tam petit nrām: instat qui et spū et sanguinē velit eripere: auxi/
liamini: accurrite nobis: nō possum? ipsi arma capere. mala no/
stra nondū intelligimus: accurrite ipsi qui genuistis. qui quā/
te imineant nobis calamitates videtis. Cui aut vbi relinqmur
que erit cōditio nrā: que matrū: que soroz nostraz. si capiemur
que si fugimus: vbi aut quō: aut a quo sustentabimur. Si genu/
istis: facite qd p̄res vestri fecerūt vobis vt viuamus tuti. Si he/
redes vri futuri sumus: ne pmittite prius eripi nobis bona ve/
stra q̄ assequamur. prius interfici q̄ crescamus. saluos an per/
ditos velit. Adhuc integrū est vobis: nisi nunc accurratis pau/
lo post nō erit. Alieno nutu peribimus: excidemur: excarnifica/
bimur. Qui si aliter nos defendere nō potestis: arripite quisq;
gladiū stringite in nrā pectora. Facite qd matres nostre bello
Cinbrico fecerūt: que cū euadere manus hostiū nō possent: pu/
eros infantes quos vlnis gestabant humi oēs allisere: benigni/
us arbitrare interfici ab ipsis filios simplici geneze mortē q̄ ad
hostiū facietatē excruciarī. Quod si vita erimus spoliati: nō fodie/
mur. nō secabimur. nō dilacerabimur. Sciet quid acciderit no/
bis. cademus in gremijs vris in sepulchris nostrorū sepeliemur
Hec filioz querela. quē obsecro vrm nō cōmoueret cuius nō pe/
ctus mentēq; percuteret. Quis est qui non prius mori velit q̄
ad eam venire necessitatē cogat. vt aut pereundū sit crudeliter
filijs suis. aut sine lare. sine tecto. sine dignitate nudis atq; ege/
nis misere mēdicandū. Proinde ne expectate vt filij vestri hec
dicant. Qui si mala sua intelligerēt iam p̄ dixissent. iam vocife/

rarent. Quod si tam est impius: vel in media pace filios destituere
quāto magis impius in bello capitali permittere in alterius ma-
nū potestatemque venire. Et cui? alterius: eius qui tibi: qui nomi-
ni tuo: qui libertati: qui sanguini: qui vite: qui deo: qui religio-
ni: qui pietati: qui humanitati sit inimicissimus. Qui ideo im-
perium affectat tuum: ut tibi eripiat vitam. Qui non preesse cupit li-
beris tuis sed occidere. Qui non ideo regna querit ut possideat
sed ut perdat: deleat extinguit. Qui in maxima et postrema cle-
mentia genus numerum mortis: non mortem emittat. Qui non con-
tensus genere mortis simplici et usitato: palum: sectionem: et novos
alios cruciat? efferatissime impietate: ad omnem tollendam pietatem
excogitavit. Qui inimicus legibus: federa violare: inimicus deo:
templum incedere: inimicus religioni: sacerdotes inter templum concre-
mare: inimicus consuetudini: pueros et feminas rapere: inimicus na-
ture: infantes stragulare: inimicus nobilitati: principes inter-
ficere: trucidare: lacerare non dubitat. Qui denique in deum: in ho-
mines turcus est. Ite: insurgite: defendite liberos vestros a tanta et
tam truculenta atque immani feritate. nisi a vobis hodie inveniatur:
nullam amplius a turco clementiam inuenturos. Hoc illi clamant
hoc religio obsecrat: conprecatur: poscunt hoc christiani omnes: porrectis
manibus implorant. ¶ Tu vero dignissime legatus: obliuiscere
dignitatis tue: eamus: circumueamus: apprehendam? cesaris at-
que horum principum genua: deuoluamur ad pedes omnium: ne euellamur:
ne discedam? donec spem illam quam hodie porrexerunt christiani
iam exhibeant. Uides quatis in angustiis premimur: quibus
diebus profecti Roma sumus: populationem audiuius Ragusino-
rum. Porro altera in itinere est nunciata. Nunc in Germania. in
Germania inquam quid acciderit nosti. in Germaniam iam pene-
tratū est: terra inuadimur: mari affligimur: planis: montibus
locis omnibus oppugnamur. Conciderunt omnium animi: quia quid
sperare hactenus auxilij possent non habuere. Nunc paululum ad
hunc conuentum recreati: etiam te precibus prosequunt: orant. Nihil
apud cesarem et hos principes pretermittas: instes: supplices: obte-
steris: et nec uocibus: nec lachrimis parcas. in hoc se filo uident

12

pendere. Si nihil hinc hodie decernat ad eorum salutem: vna ruina
omnes lapsu ultio interierunt. Admoneas cesarem dignitatem sue: di-
cas eam ob rem constitutos esse a deo in terris principes: ut seruet
quibus presint: defendat: tueantur. Et eum optimum esse principem
qui idem in conspectu sit, utilissimus. Noluit neque frustra decreuisse hunc
conuentum: neque frustra venisse: nec frustra tot dies tanto studio
omnem expectatum: neque frustra erectos esse: et summi pontificis et christiani
anorum omnium animos: neque frustra tot illustrissimos principes voca-
tos. Velit pondus imperii quod merito suscepit: fortiter sustinere
Cociliet Germaniam: si que sunt remittat iniurias priusquam hinc
discedat. Iusiurandum deposcat: exigatque ab omnibus ad eorum salutem
defendam: concordibus: deinde animis summi arma iubeat.
Dicas id quod est et omnes esse fatentur eius arbitrii esse. quem da-
re statum velit Germanicis rebus. eum principes habituros ani-
mum ad hoc bellum quem ipse habuerit. Denique id accepturos christia-
nos a Germanis auxilium: quod ipse voluerit. Ad das suam cau-
sam agi et propter imperium: et quod sit periculo proximus. imo iam
non modo proximus sed implicitus immerisusque periculo. ne se ne-
gligat. ne subditos. ne Maximilianum filium. ne imperium. ne fa-
mam. hec dicas. hec vociferare. Intelligat id quod iam intelli-
git et curat se defensorem suorum et propugnatorum christianorum esse de-
bere. qui idem et suorum dominus et christianorum sit imperator. Glori-
osissime et clementissime deus. inflammabuntur impune sanctua-
ria tua. occidentur impune infantes in Germania vivis et sal-
uis his principibus. Cadet sub Frederico et his principibus
fastigium hoc imperii. quod septingentis iam annis a Federici et ho-
rum principum progenitoribus partum est. Imploro et appello te ce-
sar et vos principes oro per gloriosissimas umbras patrum vestrorum
erigite mentem. intendite nobis dum est tempus. facite ut Germa-
nia Germania sit. et eos nunc habeat propugnatores quos omni ha-
buit. Velit qui et principes et christiani nati estis. et principes et christi-
ani iniurias et acceptas et illatas obliuiscimini. Et si id non pote-
stis tantisper comprimite dum consulat vobis. Cohibete iram animi

vt conseruare vitam possitis. Date has inducias deo quas vel
mediocri daretis amico. Si rogaremini date religioni xpiane.
que fidem a vobis deposcit xpianã. Date cõi imperio vestro qd
oibus vobis periturũ est. si peribit. mansurũ omnibus si perma
nebit. Date erũnis z calamitatibus oppressoz nostroz que tot
sunt. vt iam perferri amplius z sustineri nõ possunt. Date filiis
fratribus. propinquis ac subditis vris. qui omnes se vobis cõi
mendant atq; orant. vt furenti hosti ne eos iugulet resistatis.
Deniq; hoc vnũ postremũ ac solum cogitate. nisi nunc thurco
oblistat. quo in statu futuri sitis ipsi. z in quo filios vestros re
licturi. Dixi.

¶ Finis.

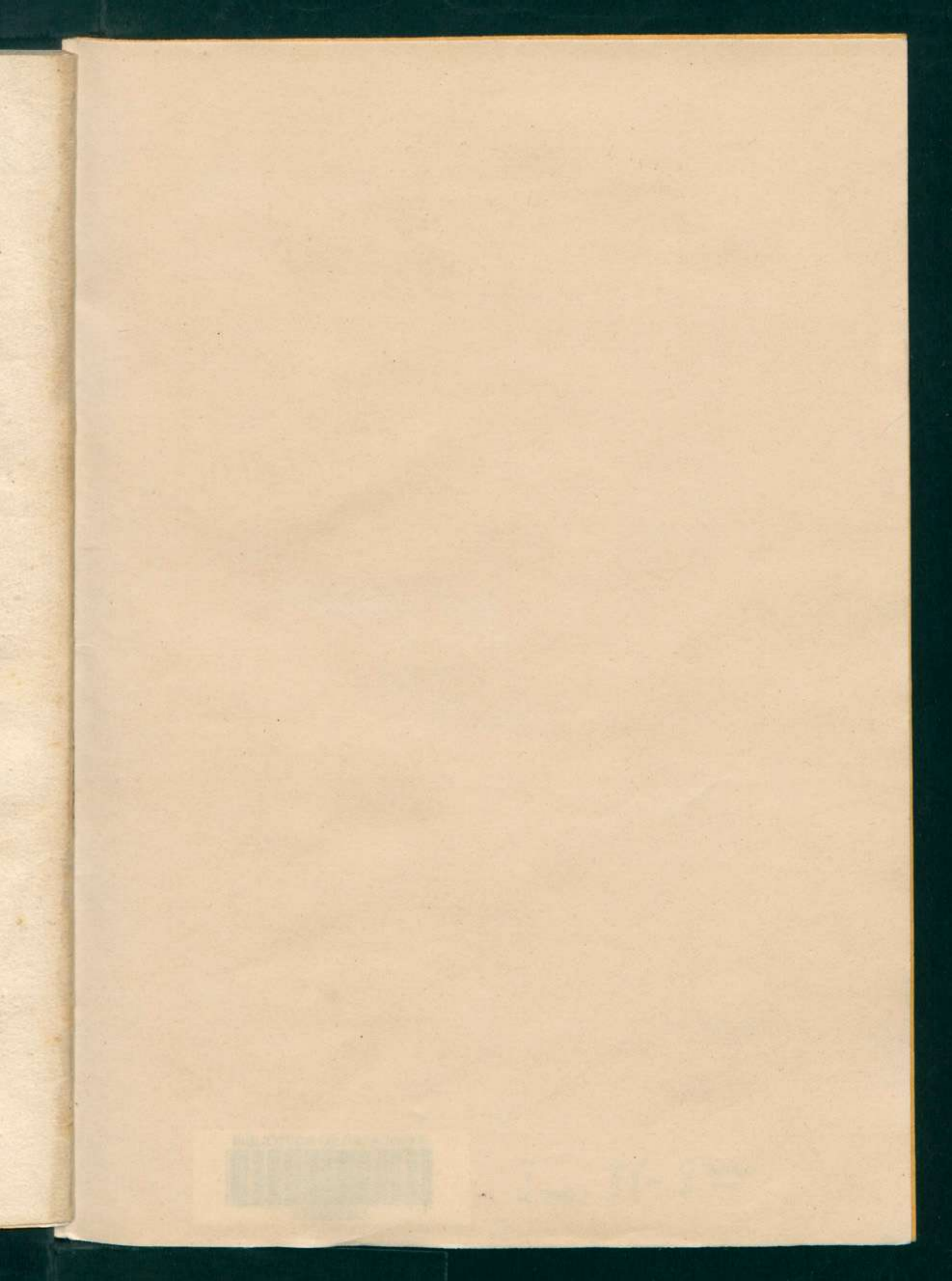

80/

Ino. 31 80

46396

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1002202297

Inc. 31-8au

